

Львівський національний університет
імені Івана Франка

З.П. Плиса, В.Й. Плиса

**КОРОТКИЙ ТЛУМАЧНИЙ
СЛОВНИК ОСНОВНИХ
ПОНЯТЬ І ТЕРМІНІВ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ**

Львів
2022

УДК 657.37(075.8)
ББК 65.052я73
П 38

Рецензенти:

Ліщинська О. М.,
головний бухгалтер ТОВ „НІКО-ЗАХІД”;

Турко Ф. М.,
кандидат економічних наук, доцент,
директор ННВК „Академія технологій і бізнесу”.

*Рекомендовано до друку кафедрою обліку і аудиту
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31.08.2022 р.).*

Плиса З. П., Плиса В. Й.

П 38 Короткий тлумачний словник основних понять і термінів бухгалтерського обліку. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2022. 31 с.

У короткому тлумачному словнику наведено основні поняття і терміни бухгалтерського обліку.

Ознайомлення з словником сприятиме запобіганню багатозначності термінів у рамках єдиної терміносистеми, вживання понять і термінів у неприйнятному значенні, використання професійно-просторічних форм, оманливої синонімії.

Для студентів закладів вищої освіти, слухачів бізнес-шкіл і курсів, підприємців, усіх хто цікавиться бухгалтерським обліком.

УДК 657.37(075.8)
ББК 65.052я73

© З. П. Плиса, В. Й. Плиса, 2022

А

Активи. Ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому.

Активний капітал. Вартість майна підприємства за складом і розміщенням. До складу активного капіталу входить все майно, яке має конкретне підприємство як відособлений об'єкт господарювання. Склад, структуру, динаміку активного капіталу відображають в активі бухгалтерського балансу.

Активні рахунки. Рахунки призначені для обліку господарських засобів і коштів за їхнім складом і розміщенням, вони відображають зміст активної частини бухгалтерського балансу. В активних рахунках залишок господарських засобів на початок місяця та збільшення їх відображають по дебету, а вибуття – по кредиту. Сальдо на активних рахунках завжди буде по дебету. Схематично будову активного рахунка зображено на рисунку.

Будова активного рахунка бухгалтерського обліку

Активний рахунок

Рахунок
(назва рахунка)

Дебет	Кредит
<i>Сальдо</i> – залишок засобів на початок місяця	
<i>Оборот</i> – збільшення засобів (+)	<i>Оборот</i> – зменшення засобів (-)
<i>Сальдо</i> – дебетове	

Активно-пасивні рахунки. Рахунки, в яких сальдо може бути і по дебету, і по кредиту. Якщо на активно-пасивному рахунку сальдо буде по дебету, то його призначення як активного рахунка треба відображати в активі балансу, якщо ж по кредиту, то його призначення як пасивного рахунка і відображати потрібно в пасиві балансу. Схематично будову активно-пасивного рахунка зображено на рисунку.

Будова активно-пасивного рахунка бухгалтерського обліку

Активно-пасивний рахунок

Рахунок
(назва рахунка)

Дебет	Кредит
<i>Сальдо</i> – залишок засобів на початок місяця	<i>Сальдо</i> – залишок джерел на початок місяця
<i>Оборот</i> – зменшення джерел засобів (-)	<i>Оборот</i> – збільшення джерел засобів (+)
<i>Оборот</i> – збільшення засобів (+)	<i>Оборот</i> – зменшення засобів (-)
<i>Сальдо</i> – дебетове	<i>Сальдо</i> – кредитове

Акціонерне товариство. Господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями.

Аналітична функція бухгалтерського обліку. Реалізація цієї функції дає змогу проводити аналіз за всіма розділами бухгалтерського обліку, зокрема використання всіх видів ресурсів, витрат на виробництво і продаж продукції, правильності вживаних цін, що має важливе значення в умовах дії ринкових цін, інфляційних процесів. На сучасному етапі вдосконалення управління, становлення ринкової економіки до бухгалтерської інформації ставлять підвищені вимоги. Вона має бути високої якості й ефективною, задовольняти потреби власника, іноземного партнера, що бере участь в створенні та функціонуванні спільного підприємства. Залежно від функції управління економічна інформація поділяється на планову, нормативну, облікову, аналітичну.

Аудит фінансової звітності. Аудиторська послуга з перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності та/або консолідованої фінансової звітності юридичної особи або представництва іноземного суб'єкта господарювання, або іншого суб'єкта, який подає фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність групи, з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам.

Аудитор. Фізична особа, яка підтвердила кваліфікаційну придатність до провадження аудиторської діяльності, має відповідний практичний досвід та зареєстрована у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності.

Аудиторська діяльність. Незалежна професійна діяльність аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, зареєстрованих у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, з надання аудиторських послуг.

Аудиторські послуги. Аудит, огляд фінансової звітності, консолідованої фінансової звітності, виконання завдань з іншого надання впевненості та інші професійні послуги, що надаються суб'єктами аудиторської діяльності відповідно до міжнародних стандартів аудиту, стандартів аудиту Великої Британії або Сполучених Штатів Америки, та з урахуванням вимог Закону

України „Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність”.

Б

Баланс. Спосіб економічного групування, узагальнення та віддзеркалення майна підприємства у вартісній оцінці на певну дату. Балансове узагальнення дає змогу зіставити майно підприємства (його активи) з джерелами його формування (капітал власника і зобов’язання, які обчислено у вартісному вираженні на певну дату, зазвичай на кінець звітного періоду або в спеціально передбачених випадках). Балансове рівняння зіставляє економічний зміст обліку (що враховується) і юридичний його аспект (завдяки яким джерелам з’явилося в організації майно). Обидві оцінки подано в балансі в однакових сумах.

Балансові теорії. Під балансовими теоріями розуміють теорії, які трактують форму й зміст бухгалтерських балансів як складових частин бухгалтерської звітності, незалежно від законодавчих норм. Мету та концепції бухгалтерських балансів визначають, враховуючи їхню економічну природу й економічний зміст. Класичними балансовими теоріями є: *теорія статичного балансу (статична балансова теорія)*; *теорія динамічного балансу (динамічна балансова теорія)*; *теорія статико-динамічного балансу*.

Бухгалтерська звітність. Єдина система даних про майнове та фінансове становище підприємства, що є сукупністю економічних показників, які характеризують його діяльність за звітний період.

Бухгалтерський облік. Процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень.

Бухгалтерський рахунок. Обліковий символ, який використовують для запису й узагальнення збільшення або зменшення певного виду доходів, витрат, активів, зобов’язання та власного капіталу підприємства, установи, організації. За формою бухгалтерський рахунок – це таблиця, ліву частину якої називають „дебет” (з лат. *debet* – він винен), на якій відображають господарські операції, а праву – „кредит” (з лат. *credit* – він вірить). Рахунки відкривають на кожен вид активу, капіталу та зобов’язань, доходів і витрат, на рахунках також виявляють і розподіляють фінансовий

результат. Перелік рахунків і схем реєстрації та групування на них фактів фінансово-господарської діяльності (кореспонденція рахунків) у бухгалтерському обліку наведено у *Плані рахунків бухгалтерського обліку* та в *Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій*. У ньому за десятиковою системою наведені коди (номери) й найменування синтетичних рахунків (рахунків першого порядку) й субрахунків (рахунків другого порядку). Першою цифрою коду визначено клас рахунків, другою – номер синтетичного рахунка, третьою – номер субрахунка. Контитування документів первинного обліку, ведення реєстрів бухгалтерського обліку виконують зі застосуванням, щонайменше, коду класу й коду синтетичного рахунка. Субрахунки використовують підприємства, враховуючи потреби управління, контролю, аналізу й звітності, можуть їх доповнювати введенням нових субрахунків (рахунків другого, третього порядків) зі збереженням кодів (номерів) субрахунків Плану рахунків. Рахунки класів 0 – 7 є обов'язковими для всіх підприємств. Рахунки класу 9 „Витрати діяльності” ведуть всі підприємства, крім суб'єктів малого підприємництва, а також інших організацій, діяльність яких не спрямована на ведення комерційної діяльності, з відкриттям за власним рішенням рахунків класу 8 „Витрати за елементами”. Малі підприємства й інші організації, діяльність яких не спрямована на ведення комерційної діяльності, можуть вести бухгалтерський облік витрат з використанням тільки рахунків класу 8 „Витрати за елементами” або в порядку, який наведено вище. Бухгалтерський облік на субрахунках ведуть в аналітичному розрізі з вимогою забезпечити кількісно-сумову та якісну (марка, сорт, розмір тощо) інформацію про наявність і рух об'єктів бухгалтерського обліку на відповідному синтетичному рахунку класу 1 „Необоротні активи”, 2 „Запаси” та 0 „Позабалансові рахунки”. Підприємства роздрібної торгівлі, які застосовують метод оцінки товарів за ціною продажу, можуть аналітичний облік товарів вести в сумовому вираженні. Схематично будову рахунка бухгалтерського обліку зображено на рисунку.

Будова рахунка бухгалтерського обліку

Дебет	Рахунок <small>(назва рахунка)</small>	Кредит

В

Великі підприємства. Великими є підприємства, які не відповідають критеріям для середніх підприємств та показники яких

на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передуює звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: балансова вартість активів – понад 20 мільйонів євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – понад 40 мільйонів євро; середня кількість працівників – понад 250 осіб.

Вилучений капітал. Фактична собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників.

Вклад (депозит). Кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору.

Власний капітал. Частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Г

Господарська операція. 1. Дія або подія, яка викликає зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства. 2. факт підприємницької та іншої діяльності, що впливає на стан майна, капіталу, зобов'язань і фінансових результатів.

Господарський облік. Система спостереження, вимірювання, реєстрації та узагальнення господарських фактів, явищ, процесів з метою аналізу, контролю і управління ними.

Грошовий вимірник. Застосовують для узагальненого відображення наявності та руху засобів (майна) підприємства, джерел їхнього формування, господарських процесів і результатів діяльності в єдиному грошовому вимірнику (національній валюті України). За допомогою грошового вимірника визначають, наприклад, загальну вартість наявних у господарстві основних засобів (будівель, споруд, машин, устаткування тощо), виробничих запасів, собівартість виготовленої та реалізованої продукції (виконаних робіт, послуг). Цей вимірник використовують для планування та обліку процесів виробництва й обігу, визначення фінансових результатів і рентабельності діяльності, а також для проведення розрахунків між підприємствами, організаціями, установами.

Д

Державне акціонерне товариство. Акціонерне товариство, 100 відсотків акцій у статутному капіталі якого перебуває у державній власності.

Довгострокові зобов'язання. Усі зобов'язання, які не є поточними зобов'язаннями, з термінами погашення більше одного року після дати складання балансу, враховуючи середньо- і довготермінові позики та кредити постачальників.

Додатковий вкладений капітал. Сума, на яку вартість реалізації випущених акцій перевищує їхню номінальну вартість.

Документація. Сукупність носіїв первинної інформації, що відображає господарську діяльність підприємств і організацій. Всі господарські операції, які проводить підприємство, треба оформляти документально. На підставі цих документів ведуть бухгалтерський облік.

Документооборот. Рух первинних документів з моменту їх складання підприємством або одержання від інших підприємств до передавання на зберігання в архів після прийняття до обліку.

Е

Економічна вигода. Потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів.

З

Завдання ведення бухгалтерського обліку. Надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Загальнодержавні податки та збори. До загальнодержавних податків належать: податок на прибуток підприємств; податок на доходи фізичних осіб; податок на додану вартість; акцизний податок; екологічний податок; рентна плата; мито. Відносини, пов'язані з установами та справами мита, регулюються митним законодавством, якщо інше не передбачено Податковим кодексом України. Зарахування загальнодержавних податків та

зборів до державного і місцевих бюджетів здійснюється відповідно до Бюджетного кодексу України. Установлення загальнодержавних податків та зборів, не передбачених цим Кодексом, забороняється.

Закон України „Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність”. Визначає правові засади аудиту фінансової звітності, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні.

Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”. Визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні. Поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їхніх організаційно-правових форм і форм власності, а також на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність згідно з вимогами чинного національного законодавства.

Заробітна плата. Винагорода, обчислена зазвичай у грошовому виразі, яку власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу.

Збиток. Перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були проведені ці витрати.

Збір (плата, внесок). Обов'язковий платіж до відповідного бюджету або на єдиний рахунок, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій.

Зобов'язання. Заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, які втілюють в собі економічні вигоди.

I

Інвентаризація. Спосіб визначення фактичної наявності товарно-матеріальних цінностей на підприємстві та звірка з даними бухгалтерського обліку, що є одним з обов'язкових прийомів бухгалтерського обліку. Інвентаризацію на підприємстві проводять

для того, щоб забезпечити достовірність даних бухгалтерського обліку та звітності, під час якої перевіряють і документально підтверджують наявність, стан майна й фінансових зобов'язань. Вона допомагає виявити товарно-матеріальні цінності, які втратили свої первинні якості, застаріли або не використовуються, а також нестачу та надлишки. За результатами інвентаризації з'ясовують реальну вартість взятих на баланс основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, цінних паперів і фінансових вкладень, суми грошей у касах, на рахунках (поточно-му, валютному та інших) у банках, дебіторську та кредиторську заборгованість, витрати майбутніх періодів. Необхідність щодо її проведенні визначає керівник підприємства.

Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності) незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності, а також виділених на окремий баланс філій, відділень та інших відособлених підрозділів юридичних осіб (підприємства).

Інформаційна функція бухгалтерського обліку. Головна функція бухгалтерського обліку, яка виконується в системі управління. Бухгалтерську інформацію широко використовують всі види господарського обліку для планування і прогнозування, а також для визначення стратегії і тактики діяльності організації. Бухгалтерський облік фіксує і накопичує синтетичну (узагальнену) й аналітичну (деталізовану) інформацію про стан і рух майна, джерела його формування, господарські процеси, про результати фінансової і виробничо-господарської діяльності підприємства. На всіх етапах формування до бухгалтерської інформації ставлять такі вимоги: об'єктивність, достовірність, своєчасність, оперативність.

Інформація про підприємство, яка підлягає розкриттю у фінансовій звітності. Інформаційний масив який охоплює: назву,

організаційно-правову форму та місцезнаходження підприємства (країну, де зареєстроване підприємство, адресу його офісу); короткий опис основної діяльності підприємства; назву материнської (холдингової) компанії підприємства; середню кількість працівників підприємства протягом звітного періоду; дату затвердження фінансової звітності; повідомлення про складання фінансової звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності.

Інший додатковий капітал. Сума дооцінки необоротних активів, вартість необоротних активів, безкоштовно отриманих підприємством від інших юридичних або фізичних осіб, та інші види додаткового капіталу.

К

Калькуляційна одиниця. Вимірник об'єкта калькуляції.

Калькуляція. 1. Спосіб визначення собівартості одиниці продукції на підставі даних бухгалтерського обліку. 2. Процес розрахунку грошових витрат на одиницю продукції та конкретного виду робіт, послуг.

Контрольна функція бухгалтерського обліку. Контроль – невід'ємна частина обліку, він можливий тільки за правильної організації всього процесу бухгалтерського обліку (тобто відповідно до законодавства). Якісна облікова інформація допомагає вести контроль на різних стадіях виробництва, контролювати у разі потреби у всіх деталях діяльність підприємства та його підрозділів, аналізувати її і на підставі цієї інформації готувати, обґрунтовувати й ухвалювати відповідні управлінські рішення на різних рівнях управління. Розрізняють три види контролю: попередній, поточний і подальший (завершальний). За формою виконання вони схожі і мають одну мету: сприяти тому, щоб фактично отримувані результати були якомога наближені до запланованих.

Користувачі фінансової звітності. Фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень;

М

Малі підприємства. Підприємства, які не відповідають критеріям для мікропідприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: балансова вартість активів – до 4 мільйонів євро включно; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 8 мільйонів євро включно; середня кількість працівників – до 50 осіб включно.

Матеріальна відповідальність. Обов'язок згідно зі законом відшкодувати збиток (збитки, втрати, недостачі цінностей і грошових коштів), нанесений діями або бездіяльністю посадових осіб.

Мета складання фінансової звітності. Надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

Методологічна рада з бухгалтерського обліку. Дорадчий орган при Міністерстві фінансів України з питань методології бухгалтерського обліку і звітності та вдосконалення організаційних форм і методів бухгалтерського обліку. Утворюється з числа науковців, спеціалістів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, підприємств і установ, представників професійних організацій, бухгалтерів і аудиторів України. Головними завданнями є: концептуальне визначення основних принципів побудови національної системи бухгалтерського обліку; участь у розробці проектів національних положень (стандартів), національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, інструкцій, нормативно-правових актів з питань бухгалтерського обліку і фінансової звітності та іншого методичного забезпечення бухгалтерського обліку і фінансової звітності; ґрунтовний розгляд і обговорення проектів нормативно-методичних документів з бухгалтерського обліку і фінансової звітності; вивчення, узагальнення, розповсюдження кращого досвіду організації бухгалтерської роботи, здійснення бухгалтерськими службами попереднього та поточного контролю за витрачанням коштів та аналізу фінансово-господарської діяльності

підприємства; розгляд сучасних технологій збору та обробки обліково-економічної інформації; заслуховування повідомлень міністерств та інших центральних органів виконавчої влади про роботу з удосконалення бухгалтерського обліку з метою запобігання порушенням у його веденні, розв'язання неврегульованих аспектів нормативно-методичного забезпечення організації дієвої системи бухгалтерського обліку і достовірної фінансової звітності на підприємствах і в організаціях; обговорення питань, пов'язаних із розробкою рекомендацій з удосконалення системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації бухгалтерів.

Міжнародні стандарти фінансової звітності. Прийняті Радою міжнародних стандартів бухгалтерського обліку документи, якими визначено порядок складання фінансової звітності.

Мікропідприємства. Підприємства, показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: балансова вартість активів – до 350 тисяч євро включно; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 700 тисяч євро включно; середня кількість працівників – до 10 осіб включно

Мінімальна заробітна плата. Законодавчо визначений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче якого не може провадитися оплата за виконану працівником місячну, погодинну норму праці (обсяг робіт). Вона є державною соціальною гарантією, обов'язковою на всій території України для підприємств, установ, організацій усіх форм власності і господарювання, фізичних осіб. До мінімальної заробітної плати не включають доплати, надбавки, заохочувальні та компенсаційні виплати. Розмір мінімальної заробітної плати встановлюється і переглядається відповідно до вимог Закону України „Про оплату праці”, він не може бути нижчим від розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Міністерство фінансів України. Центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову, бюджетну та боргову політику, державну політику у сфері міжбюджетних відносин та місцевих

бюджетів, державну політику у сфері державного пробірною контролю, бухгалтерського обліку та аудиту, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері контролю за дотриманням бюджетного законодавства, державного фінансового контролю, державного внутрішнього фінансового контролю, казначейського обслуговування бюджетних коштів, коштів клієнтів відповідно до законодавства, запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, забезпечує формування державної політики у сфері організації та контролю за виготовленням цінних паперів, документів суворої звітності та забезпечує формування та реалізацію єдиної державної податкової, митної політики, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, державної політики у сфері контролю за трансфертним ціноутворенням, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску, державної політики у сфері видобутку, виробництва, використання та зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння, їх обігу та обліку. У своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції України та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства. Здійснює державне регулювання бухгалтерського обліку, фінансової, бюджетної звітності та аудиту в Україні, розробляє стратегію розвитку національної системи бухгалтерського обліку, визначає єдині методологічні засади бухгалтерського обліку та складення фінансової і бюджетної звітності, обов'язкові для всіх юридичних осіб незалежно від організаційно-правової форми, форми власності та підпорядкування (крім банків), здійснює адаптацію законодавства з питань бухгалтерського обліку та аудиту в Україні до законодавства ЄС. Пріоритетними завданнями Міністерства фінансів України за цим напрямом є розробка та удосконалення нормативно-правових актів у сферах

бухгалтерського обліку та аудиту, з урахуванням вимог актів законодавства ЄС у відповідних сферах, міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору (МСБОДС).

Н

Натуральні вимірники. Дають змогу отримати інформацію про господарські засоби і процеси в натуральному вираженні – в одиницях ваги, об'єму, площі, потужності тощо. Забезпечують не тільки кількісне відображення обліковуваних об'єктів (наприклад, виготовленої продукції), а й їхню якісну характеристику (за видами, сортами, розмірами тощо), що має важливе значення для збереження господарських засобів.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку. Нормативно-правовий акт, яким визначаються принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності підприємствами (крім підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі), розроблений на основі міжнародних стандартів фінансової звітності і законодавства Європейського Союзу у сфері бухгалтерського обліку та затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту.

Неоплачений капітал. Сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу.

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток). Сума нерозподіленого прибутку, або сума непокритого збитку.

О

Облікова політика. Сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності.

Облікові реєстри (реєстри). Носії спеціального формату (паперові, машинні) у вигляді відомостей, ордерів, книг, журналів, машинограм тощо, призначені для хронологічного, систематичного

або комбінованого нагромадження, групування та узагальнення інформації з первинних документів, що прийняті до обліку. Інформацію до облікових реєстрів переносять після перевірки первинних документів за формою і змістом.

Оцінка. Спосіб вираження об'єктів бухгалтерського обліку в узагальнювальному вартісному вимірнику, одиницею якого є гривня.

Оцінювання. Спосіб вартісного визначення господарських фактів, явищ і процесів.

П

Пайовий капітал. Сукупність коштів фізичних і юридичних осіб, добровільно розміщених у товаристві для ведення господарсько-фінансової діяльності.

Пасивний капітал. Джерела формування майна (активного капіталу) підприємства. Склад, структуру, динаміку пасивного капіталу відображають у пасиві бухгалтерського балансу. Пасивний капітал поділяють на власний і залучений (позиковий).

Пасивні рахунки. Слугують для обліку джерел господарських засобів і коштів за цільовим призначенням і відображають зміст пасивної частини балансу. В пасивних рахунках, навпаки, збільшення джерел коштів (або заборгованості за одержані господарські засоби) відображають по кредиту, а зменшення – по дебету. Сальдо на пасивних рахунках завжди буде по кредиту. Схематично будову пасивного рахунка зображено на рисунку.

Будова пасивного рахунка бухгалтерського обліку

Пасивний рахунок

Рахунок

(назва рахунка)

Дебет	Кредит
<i>Оборот</i> – зменшення джерел засобів (-)	<i>Сальдо</i> – залишок джерел на початок місяця <i>Оборот</i> – збільшення джерел засобів (+) <i>Сальдо</i> – кредитове

Первинний документ. 1. Документ, який містить відомості про господарську операцію. 2. Документ, створений у письмовій або електронній формі, який містить відомості про господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх проведення.

Підприємства, що становлять суспільний інтерес.

Підприємства – емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до торгів на регульованому ринку капіталу або щодо цінних паперів яких здійснено публічну пропозицію, банки, страховики, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи (крім інших фінансових установ та недержавних пенсійних фондів, що належать до мікропідприємств та малих підприємств) та підприємства, які відповідно до Закону України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” належать до великих підприємств

План рахунків бухгалтерського обліку. Застосовується підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (крім банків і бюджетних установ) незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності, а також виділених на окремий баланс філій, відділень та інших відособлених підрозділів юридичних осіб (підприємства).

Податковий кодекс України. Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків та зборів, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.

Податок. Обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету або на єдиний рахунок, що справляється з платників податку відповідно до Податкового кодексу України.

Подвійний запис. Метод віддзеркалення господарських операцій у системі бухгалтерських рахунків двічі. Вплив господарських операцій на фінансове становище організацій (підприємств) у бухгалтерській інформаційній моделі враховується двічі: за дебетом одного або декількох рахунків і за кредитом одного або декількох рахунків. Суми дебетового та кредитового оборотів за кожною операцією завжди рівні.

Поточні зобов'язання. Зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу.

Предмет бухгалтерського обліку. Факти господарського

життя, сукупність яких характеризує господарську діяльність підприємств й організацій і охоплює: господарські процеси та господарські операції (виробництво, реалізація, постачання); господарські операції – окремі дії, які зумовлюють зміни в обсягах, структурі, розміщенні та використанні засобів, а також в складі й призначенні джерел цих засобів; розрахункові відносини (з постачальниками, покупцями, банками, бюджетом і т. д.); кругообіг засобів, який враховує чотири стадії: процес заготівлі матеріальних цінностей, процес виробництва продукції, процес реалізації готової продукції, процес обігу, до якого входять розрахунки з бюджетом й іншими організаціями); витрати праці й оплату праці; рухоме та нерухоме майно; джерела формування майна (власні, позикові та повернуті).

Прибуток. Сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Р

Рада з міжнародних стандартів фінансової звітності при Міністерстві фінансів України. Дорадчий орган при Міністерстві фінансів України з питань перекладу (рецензування) текстів міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), рекомендацій щодо оприлюднення та імплементації МСФЗ, обговорення заходів щодо удосконалення порядку застосування МСФЗ в Україні. Рада утворюється з науковців, спеціалістів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, підприємств і організацій, об'єднань підприємців, бухгалтерів і аудиторів України. Головними завданнями Ради є: перевірка перекладу (рецензування) списку ключових термінів МСФЗ; обговорення питань перекладу та змісту МСФЗ; звірка перекладеного тексту МСФЗ з англійським оригіналом; розгляд та схвалення рекомендацій щодо оприлюднення та імплементації МСФЗ; опрацювання і схвалення заходів щодо удосконалення порядку застосування МСФЗ в Україні.

Резервний капітал. Сума резервів, створених, відповідно до чинного законодавства або установчих документів, за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства.

С

Сальдо рахунка. Різниця між підсумками записів по дебету і кредиту рахунків з урахуванням змін на рахунку на кінець звітного періоду.

Середні підприємства. Підприємства, які не відповідають критеріям для малих підприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: балансова вартість активів – до 20 мільйонів євро включно; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 40 мільйонів євро включно; середня кількість працівників – до 250 осіб включно.

Спосіб „червоного сторно”. Спосіб виправлення помилки в облікових регістрах за минулий звітний період. Передбачає складання бухгалтерської довідки, в яку помилку (сума, кореспонденція рахунків) записують червоним чорнилом, пастою кулькових ручок тощо або зі знаком „мінус”, а правильний запис (сума, кореспонденція рахунків) записують чорнилом, пастою кулькових ручок тощо темного кольору. Внесенням цих даних до облікового регістру у місяці, в якому виявлено помилку, ліквідується неправильний запис та відображається правильна сума і кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку.

Статико-динамічний баланс. Розвиток ідей статичного та динамічного балансів дав змогу концепцію статико-динамічного балансу на підставі поєднання статичних (активи, зобов'язання, капітал) і динамічних (доходи й витрати) показників. З теорії статичного балансу за основу статико-динамічного балансу було взято основну балансову рівність: $A = П$; з теорії динамічного балансу – рівність доходів і витрат: $Д = В$. Це допомогло побудувати статико-динамічну конструкцію балансу, яка набула вигляду $A + В = П + Д$.

Статистичний облік. Вивчає і узагальнює явища, які мають масовий характер у виробничій діяльності та суспільному житті. Ці відомості використовують у процесі аналізу результатів різних процесів і прогнозування подальшого їхнього розвитку. Кількісну характеристику цих процесів розглядають у нерозривному зв'язку з якісною, щоб розкрити закономірності розвитку явищ.

Статутний капітал. Зафіксована в установчих документах загальна вартість активів, які є внеском власників (учасників) до капіталу підприємства.

Т

Таксономія фінансової звітності. Склад статей і показників фінансової звітності та її елементів, які підлягають розкриттю. Таксономія фінансової звітності за міжнародними стандартами видається Радою міжнародних стандартів бухгалтерського обліку

Теорія динамічного балансу. Під динамічною теорією зазвичай розуміють теорію, яка вивчає зміни економічних явищ у часі. Основу динамічної теорії балансу складає періодичне вимірювання ефективності, тобто визначення показника рентабельності, перш за все, рентабельності капіталу. Мета динамічного балансу полягає в захисті пріоритетів власників. Всі обчислення зводять до підготовки звітності, що відображає фінансовий результат, який може спотворювати (і спотворює) майнову оцінку. Теорія динамічного балансу розвивалася послідовно з XIV до XX ст. практично одночасно зі статичною. Як завершена облікова концепція динамічна балансова теорія сформувалася на початку XX ст. завдяки працям німецького економіста Е. Шмаленбаха. Суть динамічного трактування обліку полягає в забезпеченні можливості періодичного виявлення фінансового результату на підставі річної бухгалтерської звітності для визначення ефективності господарської діяльності економічного суб'єкта. У бухгалтерському обліку ця концепція сформувалася для вирішення суто економічних, а не юридичних проблем: можливості вимірювання та збільшення прибутків, що потребувало постійного спостереження за динамікою капіталу. Е. Шмаленбах дав розширене трактування бухгалтерського балансу: його актив він почав розглядати як витрати майбутніх періодів, а пасив – як доходи майбутніх періодів. Він обґрунтував необхідність введення в бухгалтерський оборот суто динамічних облікових категорій – „доходи” (*Д*) і „витрати” (*В*). Вважав пріоритетним звіт про прибутки та збитки порівняно з бухгалтерським балансом. Згідно з динамічною концепцією, балансові статті треба тільки динамічно трактувати, а фінансовий результат визначати як

різницю між доходами звітного періоду та витратами, які зумовили їхнє надходження. Амортизація є не зменшенням споживчої вартості основних виробничих фондів (статична теорія), а розподілом за періодами експлуатації витрат на придбання основних засобів (динамічна теорія). Витрати з придбання протиставляють у звіті про прибутки та збитки доходам від експлуатації капіталу. У разі такого підходу актив балансу інтерпретують як витрати організації, які вироблені для отримання доходів в майбутньому; пасив – як майбутні надходження та нереалізовані зобов'язання. Динамічна теорія впливає з принципу оцінки за вартістю: для визначення фінансового результату активи оцінюють за первинною вартістю придбання або виготовлення.

Теорія статичного балансу. У статичній теорії явища економічної дійсності досліджують поза процесом їхніх змін, у незмінному, застиглому стані рівноваги елементів. Основу статичної балансової концепції становлять періодична оцінка майна та перевірка достатності, або недостатності отриманих грошових коштів від умовного продажу активів організації для погашення заборгованості перед кредиторами. Отже, мета статичного балансу полягає в захисті інтересів кредиторів. Всі розрахунки згідно зі статичною теорією балансу зводять до підготовки звітності про майновий (фінансовий) стан комерційної організації та її кредиторської заборгованості та визначення того, чи виникає загроза банкрутства за одномоментного задоволення вимог кредиторів за рахунок продажу майна в поточних ринкових цінах. Теорія статичного балансу розвивалася послідовно з XIII до XVIII ст. Остаточно сформувалася в наукову концепцію на початку XX ст. Вона є результатом розвитку юридичного напрямку й інвентарного (майнового) підходу в бухгалтерському обліку. Для реалізації концепції статичного балансу було введено суто юридичний прийом „фіктивної (умовної) ліквідації”. Він припускав, що в періодично заданому тимчасовому інтервалі проводиться інвентаризація активів власника, оцінка яких виконується за поточними ринковими цінами так, якби ці активи в поточному періоді одномоментно продавалися. З розрахованої таким чином вартості активів віднімалися кредиторські зобов'язання власника. Отриманий результат відображав поточне значення чистих активів і виявив: по-перше, рівень стійкості фінансового стану організації;

по-друге, рівень приросту чистих активів (капіталу власника) порівняно з відповідними показниками попереднього періоду. Отже, рівняння статичного балансу відповідає основному балансовому рівнянню і набуває вигляд: *Актив = Капітал + Зобов'язання*. Зі структури статичного балансу випливає, що дебітори збільшують балансове майно, а кредитори – його зменшують. Згідно зі статичною теорією балансу результат діяльності, тобто нарощування капіталу, можна визначити тільки порівнянням чистих активів поточного та попереднього періодів $(A_1 - Z_1) - (A_0 - Z_0) = K_1 - K_0 = \Delta K$, де A_1 і A_0 – величина активів поточного та попереднього періодів, відповідно; Z_1 і Z_0 – величина зобов'язань поточного і попереднього періодів, відповідно; K_1 і K_0 – величина капіталу поточного та попереднього періоду, відповідно; ΔK – величина нарощування капіталу за період. З наведеного вище рівняння очевидно, що основна ідея статичного балансу полягає в розрахунку вартості чистих активів. Де: $K_1 > K_0$, тобто бути позитивною величиною (прибуток); $K_1 < K_0$, тобто бути негативною величиною (збиток); $K_1 = K_0$, тобто відображати нульовий фінансовий результат. Теорія статичного балансу відображає пріоритет статичної складової бухгалтерської звітності – бухгалтерського балансу, який складають у статичних категоріях, – активи, зобов'язання, капітал на певну статичну дату, над динамічною складовою бухгалтерської звітності – звітом про прибутки та збитки. Цей звіт відображає примат фінансового результату, який отримали за період над оцінкою фінансового становища на певну дату, що складається в динамічних категоріях – доходи та витрати. Враховуючи це, статичний баланс забезпечує точне відображення вартості майна, але може спотворювати (і спотворює) фінансові результати діяльності організації. Загальна схема статичного балансу зображена на рисунку.

Загальна схема статичного балансу

Актив – майнова маса	Пасив – розподіл майнової маси
Грошові кошти	Капітал
Інше майно	Кредитори
Дебітори	
Вартість цінностей	Розподіл цінностей

Трудові вимірники. використовують для визначення кількості затраченої праці в одиницях робочого часу – днях, годинах,

хвилинах. За допомогою трудових вимірників у поєднанні з натуральними визначають і контролюють норми виробітку, визначають продуктивність праці (наприклад, за кількістю часу, витраченого на виробництво одиниці продукції), контролюють використання робочого часу та фонду оплати праці.

У

Управлінський (внутрішньогосподарський) облік. Процес виявлення, вимірювання, збирання, нагромадження, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі облікової інформації, яку використовує управлінський персонал всередині підприємства для прийнятті управлінських рішень і забезпечення ефективного використання ресурсів.

Ф

Фінансова (бухгалтерська) звітність. Система узагальнюючих показників фінансового стану, фінансових результатів діяльності, руху грошових коштів а також змін, що відбулися у складі власного капіталу підприємства.

Фінансовий облік. Сукупність правил і процедур, які забезпечують підготовку, аналітико-синтетичну обробку й оприлюднення інформації про активи (майно), зобов'язання, власний і позиковий капітал, фінансові результати діяльності підприємства та його фінансово-майновий стан. Він є обов'язковим видом обліку, який ведуть на підприємстві, гарантує розкриття усієї важливої (суттєвої) фінансової інформації в публічній звітності.

Ц

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Дохід, що визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (у тому числі платежів від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості) наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/conv#Text>.
2. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року № 322-VIII (зі змінами та доповненнями) // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n384>.
4. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.
6. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14/conv#top>.
8. Про депозитарну систему України : Закон України від 6 липня 2012 року № 5178-VI // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text>.
9. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11 січня 2001 року № 2210-III // База даних „Законодавство

- України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>.
10. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-ХІІ // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>.
 11. Про оборону України : Закон України від 6 грудня 1991 року № 1932-ХІІ // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>.
 12. Про оплату праці : Закон України від 24 березня 1995 року № 108/95-ВР // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80/conv#Text>
 13. Про страхування : Закон України від 18 листопада 2021 року № 1909-ІХ // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>.
 14. Про страхування : Закон України від 7 березня 1996 року № 85/96-ВР // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
 15. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 6 лютого 2018 року № 2275-VIII // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>.
 16. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14 грудня 2021 року № 1953-ІХ // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20/sp:max50:nav7:font2/conv#Text>.
 17. Грабова Н. М. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посібник. 6-те вид. Київ : А.С.К., 2002. 266 с.
 18. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій // База даних „Законодавство

України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.

19. Куцик П. О., Дрогобицький І. М., Плиса З. П., Скоп Х. І. Облікова концепція управління вартістю нематеріальних активів підприємства : монографія. Львів : Растр-7, 2016. 268 с.
20. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України 11 квітня 2013 року № 476 із змінами внесеними наказами Мінфіну від 27 червня 2013 року № 635 від 30 грудня 2013 року № 1192 від 15 квітня 2014 року № 401 // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0476201-13#Text>.
21. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України 28 березня 2013 року № 433 із змінами внесеними наказами Мінфіну від 27 червня 2013 року № 635, від 30 грудня 2013 року № 1192 // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text>.
22. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України 27 червня 2013 року № 635 // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text>.
23. Плиса В.Й., Плиса З.П. Бухгалтерський баланс : текст лекції. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2020. 21 с.
24. Плиса В.Й., Плиса З.П. Облікове забезпечення операцій в мікрологістичних системах. *Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасна парадигма в умовах сталого розвитку* : Збірник матеріалів VI міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 10 грудня 2020 р.). Київ, КНЕУ, 2020. 103-105.

25. Плиса В.Й., Плиса З.П. Формування підсистеми облікового забезпечення логістики підприємства. *Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту, оподаткування та аналізу в умовах міжнародної інтеграції* : збірник тез доповідей учасників ІХ Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції. Херсон : ПП Вишемирський В.С., 2020. С.80-82.
26. Плиса З.П., Плиса В.Й. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис : текст лекції. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2021. 26 с.
27. Плиса В. Й., Плиса З. П. Бухгалтерський облік : навч. посібник. 2-ге вид., випр. й доп. Київ : Каравела, 2011. 520 с.
28. Плиса В. Й., Плиса З. П. Бухгалтерський облік : навч. посібник. Київ : Каравела, 2010. 480 с.
29. Плиса В. Й., Плиса З. П. Бухгалтерський облік : підручник. Львів : Видавництво ННВК „АТБ”, 2013. 420 с.
30. Плиса В. Й., Плиса З. П. Облік і аудит : навч. посібник. 2-ге вид. Львів : Видавництво ННВК „АТБ”, 2018. 686 с.
31. Плиса В. Й., Плиса З. П. Облік і аудит : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 684 с.
32. Плиса В. Й., Плиса З. П. Облік і аудит : навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 20 с.
33. Плиса В. Й., Плиса З. П. Схеми балансових конструкцій: балансові теорії і міжнародна практика. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2009. Вип. 41. С. 492-500.
34. Плиса В. Й., Плиса З. П. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посібник. Львів: Видавництво ННВК „АТБ”, 2017. 200 с.
35. Плиса В., Плиса З. Деконструкція підсистеми облікового забезпечення логістики підприємства. *Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем* : Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 25 листопада 2020 р. Кропивницький : Ексклюзив-Систем, 2020. С.266-268с.

36. Плиса В., Плиса З. Управління ризиками інтеграції цифрових технологій у бізнес-процеси страховика. *Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем* : Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, 17 грудня 2021 р. Кропивницький: ЦНТУ, 2021. С. 240-243.
37. Плиса В., Плиса З., Плиса М. Бухгалтерський облік логістичних витрат на постачання у системі обліково-аналітичного забезпечення логістики підприємства. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2022. Випуск 62. С. 157–165 DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2022.62.0.6212>.
38. Плиса В., Плиса З., Рудніцькі Я. Бухгалтерський облік логістичних витрат на організацію виробництва та управління ним в обліково-аналітичному забезпеченні мікрологістичної системи. *Соціально-економічні відносини в цифровому суспільстві*. 2022. № 3(45). С. 41–51. DOI: <https://doi.org/10.55643/ser.3.45.2022.468>.
39. Плиса В., Плиса М., Плиса З. Управління ризиками у сфері електронних страхових послуг. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2021. Випуск 60. С. 86-104. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2021.60.0.6008>
<http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/economics/article/view/11352/11685>
40. Плиса В.Й. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування в Україні : навч. посібник. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 160 с.
41. Плиса В.Й. Зміцнення фінансової сталості підприємства. *Фінанси України*. 1998. №5. С.86-90.
42. Плиса В.Й. Основи страхування : навч. посібник. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. 144 с.
43. Плиса В.Й. Стратегія управління фінансовою стійкістю підприємства. *Фінанси України*. 1999. № 11. С. 36-41.
44. Плиса В.Й. Страховий менеджмент : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 378 с.

45. Плиса В.Й., Плиса З.П. Антикризове управління діяльністю страховика. *Науковий вісник НЛТУ України*. Вип. 20.3. 2010. С.221-226.
46. Плиса В.Й., Плиса З.П. Історія розвитку теорії бухгалтерського балансу *Суспільні науки: нові питання* : Матеріали XIII міжнародної науково-практичної конференції. (м. Краматорськ, 15 грудня 2017 року). Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. С.71-75.
47. Плиса В.Й., Плиса З.П. Проблеми формування механізму правового регулювання, організаційної структури та фінансового забезпечення системи суспільного нагляду за аудиторською діяльністю в Україні. *Економіка та суспільство*. 2019. № 20. С. 710-720. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/20_ukr/20_2019.pdf. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2019-20-92>
48. Плиса В.Й., Плиса З.П., Плиса М.В. Управління ризиками цифрової трансформації бізнес-процесів страховика: методи, технологія та принципи. *Фінансові інструменти сталого розвитку економіки* : Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 12 травня 2022 р.). Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2022. С. 244-249.
49. Плиса З. Роль облікового процесу в забезпеченні безпеки логістичних операцій виробничо-збутових систем в Україні. *Теорія та практика менеджменту безпеки* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Луцьк, 18 травня 2017 року). Луцьк, 2017. С. 93-94.
50. Плиса З. П. Балансові конструкції: економічна природа, зміст та історія розвитку. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка*. 2014. № 2. С. 143-148.
51. Плиса З. П. Організація облікового супроводу логістичних операцій виробничо-збутових систем АПК України. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2013. № 1 (9). С. 266-271.

52. Плиса З. П., Крецул М. М. Особливості бухгалтерського обліку розрахунків за виплатами працівникам підприємства. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету (Економічні науки)*. 2017. Вип. 52. С. 100-104.
53. Плиса М., Плиса В. Обліково-аналітичний супровід цифрової трансформації бізнес-процесів у страховому підприємстві. *Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем* : Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, 17 грудня 2021 р. Кропивницький : ЦНТУ, 2021. С. 243-246.
54. Плиса М.В., Плиса В.Й. Методи та принципи управління ризиками цифрової трансформації бізнес-процесів у страховому підприємстві. *Актуальні тенденції наукових досліджень у сфері розробки і використання моделей економічної поведінки суб'єктів господарювання* : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, 6 - 7 грудня 2021 року, м. Дніпро. Дніпро: УДУНТ, ІПБТ, 2021. С. 189-190.
55. Сопко В. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2000. 578 с.
56. Сопко В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : підручник. Київ : КНЕУ, 2000. 260 с.
57. Сучасний словник іншомовних слів: Близько 20 тис. слів і словосполучень / Уклали: О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. [Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України]. Київ : Довіра, 2006. 789 с.

Навчальне видання

ПЛИСА Зоряна Петрівна
ПЛИСА Володимир Йосипович

КОРОТКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ І ТЕРМІНІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Підписано до друку 29.12.2022. Формат 60×84¹/₁₆
Папір офсетний. Гарнітура *Times New Roman*. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 1,14.

Львівський національний університет імені Івана Франка.
Кафедра обліку і аудиту
просп. Свободи, 18, м. Львів, 79008.